

ΜΑΘΗΜΑ V, ΜΑΘΗΜΑ IX

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Silius Italicus, poëta epicus, vir clarus erat. XVII (septendecim) libri eius de bello Punico secundo pulchri sunt. Ultimis annis vitae suae in Campaniā se tenēbat. Multos in illis locis agros possidēbat.

β) Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatīni laedit. Marītus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit. Brutus ex vulnere dolōre magno cultrum extrahit et delictum punīre parat.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B.1. Να επιλέξετε τη σωστή ή τις σωστές απαντήσεις για κάθε ερώτηση:

α. Πού οφείλεται η συγγένεια της Λατινικής με την Ελληνική Γλώσσα; (3 σωστές απαντήσεις, 6 μονάδες)

- i. Στην κατάκτηση της Ρώμης από τους Έλληνες
- ii. Στην κοινή καταγωγή από την ινδοευρωπαϊκή γλωσσική οικογένεια
- iii. Στην κατάκτηση του ελληνικού κόσμου από τους Ρωμαίους
- iv. Στον ρωμαϊκό αποικισμό
- v. Στις επαφές Ελλήνων και Ρωμαίων, ήδη από την εποχή του ελληνικού αποικισμού στην κεντρική και κάτω Ιταλία, καθώς και στη Σικελία

β. Η σχέση του ρωμαίου λογοτέχνη με το ελληνικό πρότυπο είναι imitatio και aemulatio.

Τι σημαίνουν οι δύο όροι; (1 σωστή απάντηση, 2 μονάδες)

- i. Πιστή αντιγραφή ελληνικών προτύπων
- ii. Δημιουργική πρόσληψη των ελληνικών προτύπων και ανταγωνισμός
- iii. Απομάκρυνση από τα ελληνικά πρότυπα

γ. Ποιο είναι το πρώτο λογοτεχνικό είδος που ωριμάζει στη ρωμαϊκή λογοτεχνία; (1 σωστή απάντηση, 2 μονάδες)

- i. Το έπος
- ii. Η τραγωδία
- iii. Η κωμωδία

Μονάδες 10

B.2. Να επιλέξετε από τη στήλη Β τη λέξη που συγγενεύει ετυμολογικά με τη λατινική λέξη της στήλης Α.

A	B
1. epicus	i. ιππικός ii. επικολυρικός
2. septendecim	i. δεκάχρονος ii. σεντόνι
3. tenēbat	i. τανάλια ii. τέλος
4. modo	i. μουντός ii. μοντελισμός
5. femina	i. φορά ii. φεμινίστρια

Μονάδες 10

B.3. Ποια από τις λατινικές φράσεις αντιστοιχεί στο παρακάτω νεοελληνικό κείμενο ;

«Μετά από αυτό το θερμό επεισόδιο οι διπλωματικές σχέσεις των δύο χωρών διακόπηκαν και απαγορεύτηκε η προγραμματισμένη επίσκεψη του αξιωματούχου, διότι θεωρήθηκε ανεπιθύμητο πρόσωπο».

- i. urbi et orbi
- ii. a posteriori
- iii. persona non grata
- iv. tabula rasa
- v. de facto

Μονάδες 10

B.4. Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της Α' στήλης με τη γραμματική τους αναγνώριση στη Β' στήλη. Για τον ακριβέστερο εντοπισμό του γραμματικού τύπου που ζητείται, λάβετε υπόψη σας, όπου το κρίνετε αναγκαίο, τη συντακτική του θέση στο εξεταζόμενο κείμενο. Στη Β' στήλη δύο χαρακτηρισμοί περισσεύουν.

A'	B'
1. poēta	i. γενική πληθυντικού ουσιαστικού γ' κλίσης
2. libri	ii. ονομαστική ενικού ουσιαστικού γ' κλίσης
3. Campaniā	iii. ονομαστική ενικού ουσιαστικού α' κλίσης
4. illis	iv. Ονομαστική πληθυντικού ουσιαστικού α' κλίσης
5. locis	v. αιτιατική ενικού ουσιαστικού β' κλίσης
6. regum	vi. αιτιατική πληθυντικού ουσιαστικού γ' κλίσης
7. imperium	vii. ονομαστική πληθυντικού ουσιαστικού β' κλίσης
8. uxōris	viii. αφαιρετική πληθυντικού ουσιαστικού β' κλίσης
9. pater	ix. αφαιρετική πληθυντικού αντωνυμίας
10. eam	x. γενική ενικού ουσιαστικού γ' κλίσης
	xi. αφαιρετική ενικού ουσιαστικού α' κλίσης
	xii. αιτιατική ενικού αντωνυμίας

Μονάδες 15

B.5. Αφού επιλέξετε από τη στήλη Β' τη γραμματική αναγνώριση που αντιστοιχεί στο ρήμα της στήλης Α', να συμπληρώσετε τον γραμματικό τύπο που ζητείται στη στήλη Γ'.

A'	B'	Γ'
a. tenēbat	i. γ ενικό οριστικής ενεστώτα ρήματος γ συζυγίας	β ενικό οριστικής παρακειμένου

b. perdit	ii. γ πληθυντικό οριστικής ενεστώτα ρήματος δ συζυγίας	α ενικό οριστικής παρατατικού
c. inveniunt	iii. γ ενικό οριστικής παρατατικού ρήματος β συζυγίας	ίδιο πρόσωπο οριστικής μέλλοντα
d. aperit	iv. γ ενικό οριστικής ενεστώτα ρήματος α συζυγίας	Απαρέμφατο ενεστώτα
e. parat	v. γ ενικό οριστικής ενεστώτα δ συζυγίας	α πληθυντικό οριστικής υπερσυντελικού

Μονάδες 15

B.6. α) Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα με τα Αντικείμενα των Ρημάτων που δίνονται:

ΡΗΜΑΤΑ	ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ
1. possidēbat	
2. perdit	
3. laedit	
4. inveniunt	
5. aperit	

(Μονάδες 10)

β) Η αυτοπάθεια στα Λατινικά εκφράζεται είτε με την κτητική αντωνυμία suus-a-um είτε με την προσωπική se. Η κτήση χωρίς αυτοπάθεια στο γ' πρόσωπο εκφράζεται με τις πλάγιες πτώσεις της αντωνυμίας is, ea, id.

Να εντοπίσετε στα παραπάνω αποσπάσματα τρεις περιπτώσεις αυτοπάθειας και δύο περιπτώσεις κτήσης χωρίς αυτοπάθεια.

(Μονάδες 10)

Μονάδες 20

ΜΑΘΗΜΑ ΙΧ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini laedit. Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit. Brutus ex vulnere dolore magno cultrum extrahit et delictum punire parat. Populum concitat et Tarquinio imperium adimit. Liber iam populus Romanus duo consules, Iunium Brutum et Tarquinius Collatinum, deligere constituit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα.

Μονάδες 20

B.1. Να βάλετε σε κύκλο τη σωστή απάντηση:

1. Οι ομοιότητες της Λατινικής γλώσσας με την Ελληνική οφείλονται εν μέρει και:

- i. Στην κοινή τους καταγωγή από την Ινδοευρωπαϊκή.
- ii. Στην ακμή του εμπορίου.
- iii. Στην κατάκτηση της Ιταλίας από τους Έλληνες.

2. Ο πρώτος άνθρωπος που οργάνωσε στη Ρώμη θεατρικές παραστάσεις στα Λατινικά ήταν:

- i. Ο Λίβιος Ανδρόνικος.
- ii. Ο Οράτιος.
- iii. Ο Κικέρωνας.

3. Το πρώτο λογοτεχνικό είδος που ακμάζει στη Ρώμη είναι:

- i. Η τραγωδία.
- ii. Η κωμωδία.
- iii. Το έπος.

4. Η λέξη «imitatio» σημαίνει:

- i. Ανταγωνισμός.
- ii. Δημιουργική πρόσληψη
- iii. Δημιουργικός διάλογος.

5. Στους ποιητές που δημιουργούν στους Αυγούστειους χρόνους δεν ανήκει ο:

- i. Βεργίλιος.
- ii. Οβίδιος.

iii. Κάτουλλος.

Μονάδες 10

B.2. Να βρείτε με ποια λέξη από το ζεύγος νεοελληνικών λέξεων της στήλης Β' που σας δίνεται έχει ετυμολογική συγγένεια καθεμιά από τις λατινικές λέξεις της στήλης Α'.

ΣΤΗΛΗ Α'	ΣΤΗΛΗ Β'
septimus	i. επτάπτυλη ii. εφαλτήριο
modo	i. μοϊκανός ii. μοντερνισμός
lacrimis	i. δακρύβρεχτος ii. δανεισμός
vulnere	i. επούλωση ii. εφάμιλλος
punire	i. πυγμαχία ii. ποινικολόγος

Μονάδες 10

B.3. Να συμπληρώσετε τις περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής που ακολουθούν με την επιλογή της κατάλληλης στερεότυπης λατινικής φράσης από αυτές που σας δίνονται παρακάτω.

1. Οι δύο πλευρές δήλωσαν ότι οποιαδήποτε παραβίαση των όρων συνθήκης θα θεωρηθεί

i. casus belli

ii. carpe diem

2. Η αίτησή σου για την πρόσληψη στην εργασία πρέπει να συνοδευτεί και από ένα πολύ καλό

i. alter ego

ii. curriculum vitae

3. Η Ελλάδα δήλωσε ότι, παρά την προκλητική πολιτική της Τουρκίας για τα κυριαρχικά της δικαιώματα στο Αιγαίο, θα δεχτεί τον Τούρκο υπουργό εξωτερικών ως

i. primus inter pares

ii. persona grata

4. Ο Καβάφης στα ποιήματά του δίνει ένα αξιοπρέπειας και ηθικής διαβίωσης.

i. mutatis mutandis

ii. modus vivendi

5. Όλοι λυπήθηκαν για την απώλεια του φίλου τους και κατέθεσαν ένα σημαντικό ποσό σε φιλανθρωπικό ίδρυμα για την ανάπαυση της ψυχής του.

i. in memoriam

ii. in medias res

Μονάδες 10

B.4. Να γράψετε ό,τι ζητείται για τους παρακάτω τύπους.

regum: η αφαιρετική ενικού.

hoc: η γενική πληθυντικού του θηλυκού γένους.

perdit: γ' πληθυντικό οριστικής υπερσυντελικού στην ίδια φωνή που βρίσκεται ο τύπος.

Filius: η κλητική ενικού.

rudicitiam: η ονομαστική πληθυντικού.

laedit: το απαρέμφατο ενεστώτα στην παθητική φωνή.

Marītus: η αιτιατική πληθυντικού.

pater: η γενική πληθυντικού.

eam: η αντίστοιχη πτώση στο αρσενικό γένος.

inveniunt: το αντίστοιχο πρόσωπο στον ίδιο χρόνο στην οριστική στην παθητική φωνή.

Illis: η ονομαστική ενικού του ουδετέρου γένους.

cultro: η γενική πληθυντικού.

interficit: το β' ενικό στην οριστική παρατατικού και το γ' πληθυντικό στην οριστική μέλλοντα Ενεργητικής φωνής.

adimit: το β' πληθυντικό στην οριστική του παρακειμένου στην ίδια φωνή.

Liber: η γενική ενικού θηλυκού γένους και η αιτιατική πληθυντικού στο ουδέτερο γένος.

deligere: το γ' ενικό στην οριστική Μέλλοντα Ενεργητικής φωνής και α' πληθυντικό οριστικής Συντελεσμένου Μέλλοντα Ενεργητικής φωνής.

constituit: το β' πληθυντικό στην οριστική Παρατατικού Ενεργητικής φωνής.

(μονάδες 20)

B.5.α) « [...] femina [...] cultro se ipsam interficit»: να μεταφέρετε τους κλιτούς τύπους στις λέξεις της περιόδου που σας δίνεται στον άλλο αριθμό.

(μονάδες 5)

β) Να αντιστοιχίστε τις λατινικές λέξεις της Α' στήλης με τη γραμματική τους αναγνώριση στη στήλη Β'. Για τον ακριβέστερο εντοπισμό του γραμματικού τύπου που ζητείται, να λάβετε

υπόψη σας, όπου το κρίνετε αναγκαίο, τη συντακτική λειτουργία του στο εξεταζόμενο κείμενο. Στη στήλη Β΄ περισεύουν τέσσερις χαρακτηρισμοί.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄
1. modo	i. γ' ενικό πρόσωπο Παρακειμένου ενεργητικής φωνής
2. uxoris	ii. α' πληθυντικό πρόσωπο Παρακειμένου ενεργητικής φωνής
3. maestam	iii. αφαιρετική ενικού
4. aperit	iv. αιτιατική ενικού
5. punire	v. αιτιατική πληθυντικού
	vi. ονομαστική πληθυντικού
	vii. γενική ενικού
	viii. απαρέμφατο Ενεστώτα Ενεργητικής φωνής
	ix. γ' ενικό πρόσωπο Ενεστώτα Ενεργητικής φωνής

(μονάδες 5)

Μονάδες 30

Β.6.α) Στο απόσπασμα «Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini laedit» να εντοπίσετε πέντε λέξεις οι οποίες βρίσκονται σε γενική πτώση και να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα, αναφέροντας τη συντακτική λειτουργία καθεμιάς και τον όρο που προσδιορίζει:

Λέξη στο κείμενο σε γενική	Συντακτική λειτουργία	Όρος που προσδιορίζεται

(Μονάδες 10)

β) Να μετατρέψετε τα ρήματα της παρακάτω περιόδου λόγου σε απαρέμφατα ενεστώτα (μονάδες 3+3) εξαρτώμενα από το Brutus debet. Στη συνέχεια να δηλώσετε το υποκείμενο των απαρεμφάτων και να το αιτιολογήσετε (μονάδες 4).

Populum concitat et Tarquinio imperium adimit.

(μονάδες 10)

Μονάδες 20

ΜΑΘΗΜΑ ΙΧ, ΜΑΘΗΜΑ ΧΙΙ

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini laedit. Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit .

β) L. Aemilio Paulo consuli iterum bellum cum Perse rege gerere obtigit. Ut domum ad vesperum rediit, filiola eius Tertia, quae tum erat admodum parvula, ad complexum patris cucurrit. Pater filiae osculum dedit sed animadvertit eam esse tristiculam. «Quid est» inquit «mea Tertia? Cur tristis es? Quid tibi accidit?».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα δοθέντα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B1. Με βάση την εισαγωγή του σχολικού βιβλίου σας να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες:

α. Οι ομοιότητες της λατινικής γλώσσας με την ελληνική οφείλονται μόνο στο γεγονός ότι ανήκουν στην ίδια γλωσσική οικογένεια.	
β. Η λατινική γλώσσα ήταν η διάλεκτος των Λατίνων, δηλαδή των κατοίκων της περιοχής του Λατίου, στην οποία βρίσκεται και η Ρώμη.	
γ. Ένας Έλληνας από τον Τάραντα, ο Λίβιος Ανδρόνικος, απέδωσε στα λατινικά την <i>Οδύσσεια</i> του Ομήρου.	
δ. Η ρωμαϊκή λογοτεχνία δεν έχει επηρεαστεί από την αντίστοιχη ελληνική.	
ε. Το λατινικό αλφάβητο έχει ελληνική προέλευση: οι Ρωμαίοι γνώρισαν μια παραλλαγή ελληνικού αλφαβήτου από την ελληνική αποικία της Κύμης (8ος/7ος αι. π.Χ.).	
στ. Η τελευταία από τις εποχές της ρωμαϊκής λογοτεχνίας είναι η Μετακλασική εποχή.	
ζ. Οι Ρωμαίοι προσεγγίζουν τα ελληνικά πρότυπα μέσα από τη <i>δημιουργική-πρόσληψη</i> (<i>imitatio</i>) και τον <i>ανταγωνισμό</i> (<i>aemulatio</i>).	
η. Η κωμωδία είναι το τελευταίο είδος που ωριμάζει στη Ρώμη.	
θ. Κάθε Ρωμαίος λογοτέχνης συνήθως ασχολείται με πολλά λογοτεχνικά είδη.	
ι. Οι Ρωμαίοι παράγουν και νέα είδη: π.χ. η σάτιρα είναι ένα σχεδόν καθαρά ρωμαϊκό είδος.	

Μονάδες 10

B.2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη της στήλης Α μια από τις δύο λέξεις της νέας ελληνικής που προτείνονται στη στήλη Β, με την οποία είναι ετυμολογικά συγγενής.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1. modo	i. τρόπος ii. μόδα
2. perdit	i. καταδότης ii. περνώ
3. vespereum	i. εσπερινός ii. νυχτερινός
4. parvula	i. παύρος ii. μεγάλος
5. cucurrit	i. κουρδίζω ii. κουρσάρος

Μονάδες 10

B3. Συμπληρώστε τα κενά των παρακάτω προτάσεων, χρησιμοποιώντας κάθε φορά μία από τις παρακάτω λατινικές λέξεις/φράσεις: alter ego, homo sapiens, corpus, casus belli, tabula rasa.

i) Το _____ με τις επαναληπτικές ασκήσεις που έδωσε ο καθηγητής στην τάξη θα βοηθούσε τους μαθητές στις εξετάσεις.
ii) Θεωρείται ότι ο σύγχρονος άνθρωπος αποτελεί εξέλιξη του _____.
iii) Ο απεσταλμένος κατέστησε σαφές στον ομόλογό του της γειτονικής του χώρας ότι οποιαδήποτε ενέργεια παραβίασης των συνόρων θα αποτελέσει _____.
iv. Σύμφωνα με τη θεωρία του εμπειρισμού, ο άνθρωπος γεννιέταικαι αποκτά γνώσεις μέσα από τις εμπειρίες και τις αισθήσεις του.
v. Ο πραγματικός φίλος είναι το, ένα «δώρο θεού» που μας συμπληρώνει.

Μονάδες 10

B4. Αντιστοιχίστε τις λατινικές λέξεις της Α στήλης με τη γραμματική τους αναγνώριση στη Β στήλη. Για τον ακριβέστερο εντοπισμό του γραμματικού τύπου που ζητείται, λάβετε υπόψη σας, όπου το κρίνετε αναγκαίο, τη συντακτική λειτουργία του στο εξεταζόμενο κείμενο. Στη Β στήλη δύο χαρακτηρισμοί περισσεύουν.

A'	B'
----	----

1. regum	i.γενική ενικού, θηλυκού γένους, ουσιαστικού γ' κλίσης
2. modo	ii. αφαιρετική ενικού, θηλυκού γένους, ουσιαστικού α' κλίσης
3. uxoris	iii. αιτιατική ενικού, θηλυκού γένους, επιθέτου β' κλίσης
4. maestam	iv.ονομαστική ενικού, θηλυκού γένους, επιθέτου γ' κλίσης
5. lacrimis	v.γενική πληθυντικού, αρσενικού γένους, ουσιαστικού γ' κλίσης
6. cultro	vi.ονομαστική ενικού, θηλυκού γένους, επιθέτου β' κλίσης, υποκοριστικό
7. consuli	vii.αιτιατική ενικού, αρσενικού γένους, ουσιαστικού β' κλίσης
8. vesperum	viii. ονομαστική ενικού, θηλυκού γένους, αναφορικής αντωνυμίας
9. quae	ix.αφαιρετική πληθυντικού, θηλυκού γένους, ουσιαστικού της α' κλίσης
10. tum	x.ονομαστική ενικού, ουδετέρου γένους, ερωτηματικής ουσιαστικής αντωνυμίας
11. parvula	xi.αφαιρετική ενικού, αρσενικού γένους, συγκοπτόμενου ουσιαστικού της β' κλίσης
12. quid	xii. επίρρημα του χρόνου, άκλιτος τύπος
13. mea	xiii.δοτική ενικού, αρσενικού γένους, ουσιαστικού γ' κλίσης
14. cur	xiv. αφαιρετική ενικού, αρσενικού γένους, ουσιαστικού β' κλίσης
15. tristis	xv. γενική ενικού, θηλυκού γένους, ουσιαστικού ε' κλίσης
	xvi. κλητική ενικού, θηλυκού γένους, κτητικής αντωνυμίας του α' προσώπου για

	έναν κτήτορα
	xvii. ερωτηματικό επίρρημα, άκλιτος τύπος

(Μονάδες 15)

B.5. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit.

filiola eius Tertia ad complexum patris cucurrit: στα παραπάνω αποσπάσματα να εντοπίσετε τα ρήματα και να τα μεταφέρετε στον παρατατικό, στον μέλλοντα, στον υπερσυντέλικο και στον συντελεσμένο μέλλοντα, διατηρώντας το ίδιο πρόσωπο και την ίδια φωνή. Για κάθε ρηματικό τύπο να γραφεί και το απαρέμφατο ενεστώτα.

(Μονάδες 15)

Μονάδες 30

B.6.α) Να σημειώσετε την ένδειξη Χ στο οικείο πλαίσιο, ανάλογα με το αν οι παρακάτω προτάσεις είναι σωστές ή λανθασμένες:

	ΣΩΣΤΟ	ΛΑΘΟΣ
1. regum: γενική υποκειμενική στα septimus και ultimus		
2. modo: αφαιρετική του τρόπου στο perdit		
3. uxoris: επεξήγηση στο Lucretiae		
4. maestam: κατηγορούμενο του αντικειμένου eam		
5. cultro: αφαιρετική του τρόπου στο interficit		
6. rege: παράθεση στο Perse.		
7. filiae: άμεσο αντικείμενο στο dedit		
8. tristiculam: κατηγορούμενο στο eam μέσω του animadvertit		
9. mea: επιθετικός προσδιορισμός στο Tertia		
10. tibi: δοτική προσωπική κτητική στο accidit		

(Μονάδες 10)

B.6.β) Ut domum ad vesperum rediit, filiola eius Tertia, quae tum erat admodum parvula, ad complexum patris cucurrit.

Να διακρίνετε τις προτάσεις στην παραπάνω περίοδο λόγου και να τις γράψετε (μονάδες 3). Να αναγνωρίσετε το είδος της πρώτης πρότασης, να γράψετε και να δικαιολογήσετε τον σύνδεσμο εισαγωγής (μονάδες 3), την εκφορά και τη λειτουργία της (μονάδες 4).

(Μονάδες 10)

Μονάδες 20

ΜΑΘΗΜΑ IV, ΜΑΘΗΜΑ XIV**ΚΕΙΜΕΝΟ**

α) Rōmāni in suppliciis deōrum magnifici sed domi parci erant. Iustitiā inter se certābant et patriam curābant. In bello pericula audaciā propulsābant et beneficiis amicitias parābant. Delecti consultābant patriae; eis corpus ex annis infirmum sed ingenium propter sapientiam validum erat.

β) Ibi vix animum sollicitum somno dederat, cum repente apparuit ei species horrenda. Existimāvit ad se venire hominem ingentis magnitudinis et facie squalidā, similem effigiēi mortui. Quem simul aspexit Cassius, timōrem concēpit nomenque eius audīre cupīvit. Respondit ille se esse Orcum.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα παραπάνω αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B. 1. Να αντιστοιχίσετε τους συγγραφείς της στήλης Α΄ με τα έργα τους στη στήλη Β΄.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄
Βεργίλιος	Ωδές (<i>Carmina</i>)
Οράτιος	Για την αρχιτεκτονική (<i>De architectura</i>)
Οβίδιος	Παρουσίαση της διαδρομής της Ρώμης από την ίδρυσή της μέχρι περίπου το τέλος του 1 ^{ου} αι. π.Χ.
Τίτος Λίβιος	Μεταμορφώσεις (<i>Metamorphoses</i>)
Βιτρούβιος	Αινειάδα

Μονάδες 10

B. 2. Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της στήλης Α΄ με τις ετυμολογικά συγγενείς λέξεις της νέας ελληνικής της στήλης Β΄. Δύο λέξεις της στήλης Β΄ περισσεύουν.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄
domi	μπελάς
bello	εμπειρία
pericula	φάτσα
magnitudinis	δωμάτιο
facie	επιδείνωση
	μεγαλοπρέπεια
	ρέμπελος

Μονάδες 10

B. 3. Να συμπληρώσετε τα κενά των επόμενων φράσεων με τη σημασιολογικά κατάλληλη από τις λατινικές εκφράσεις που ακολουθούν (δύο από τις οποίες περισσεύουν): casus belli, Curriculum Vitae, alter ego, scripta manent, modus vivendi, a priori, primus inter pares.

- Αυτοί οι δύο δεν είναι μόνο κολλητοί, Αλληλοσυμπληρώνονται. Ο ένας είναι το του άλλου.
- Η επέκταση της αιγιαλίτιδας ζώνης στα 12 μίλια θεωρείται για την Τουρκία.
- Αύριο έχω κανονίσει συνέντευξη για δουλειά. Ετοίμασα και το
- Ο Αρχιεπίσκοπος δεν μπορεί να επιβάλλει την άποψή του στο μητροπολιτικό συμβούλιο χωρίς τη συμφωνία των μελών του, αφού είναι
- Η ιεράρχηση των αναγκών από την πολιτική προστασία μπορεί να προλάβει καταστάσεις κρίσεων.

Μονάδες 10

B. 4. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται:

suppliciis: αιτιατική πληθυντικού

deōrum: κλητική ενικού

bello: αιτιατική ενικού

pericula: ονομαστική πληθυντικού

audaciā: κλητική πληθυντικού

beneficiis: ονομαστική ενικού

corpus: δοτική πληθυντικού

species: η ίδια πτώση στον άλλον αριθμό

hominem: ονομαστική πληθυντικού

ingentis: αφαιρετική ενικού

effigiēi: αιτιατική πληθυντικού

se: δοτική ενικού στο α' πρόσωπο

quem: αιτιατική πληθυντικού στο ίδιο γένος

eius: την ίδια πτώση στον πληθυντικό στο ίδιο γένος

ille: ονομαστική πληθυντικού στο ίδιο γένος

Μονάδες 15

B. 5. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται:

erant: τον ίδιο τύπο στον μέλλοντα και στον παρακείμενο

certābant: τον ίδιο τύπο στον συντελεσμένο μέλλοντα

curābant: το γ' ενικό οριστικής μέλλοντα ενεργητικής φωνής

dederat: το β' ενικό οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής

apparuit: το β' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα και μέλλοντα ενεργητικής φωνής

existimāvit: τα απαρέμφατα ενεστώτα ενεργητικής και μέσης φωνής

venire: το γ' πληθυντικό οριστικής υπερσυντελικού ενεργητικής φωνής

aspexit: το α' ενικό οριστικής μέλλοντα ενεργητικής φωνής

concepit: το γ' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα και παρατατικού ενεργητικής φωνής

currit: τον ίδιο τύπο στους υπόλοιπους συντελικούς χρόνους

Μονάδες 15

B.6.α) Στο πρώτο απόσπασμα («Rōmāni in suppliciis ... propter sapientiam validum erat.») να εντοπίσετε και να χαρακτηρίσετε συντακτικά πέντε (5) εμπρόθετους επιρρηματικούς προσδιορισμούς. Να καταγράψετε, επίσης, τους όρους στους οποίους αναφέρονται.

(μονάδες 10)

β) «Quem simul aspexit Cassius»: Να αναγνωρίσετε το είδος της δευτερεύουσας πρότασης, να αναφέρετε με ποιον σύνδεσμο εισάγεται, τι δηλώνει, πώς εκφέρεται η πρόταση και πώς λειτουργεί συντακτικά.

(μονάδες 10)

Μονάδες 20

ΜΑΘΗΜΑ VIII, ΚΕΙΜΕΝΟ XII

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Gaius Plinius Cornēlio Tacito suo salūtem. Ridēbis. Ego tres apros ferōces cēpi. «Ipse?» interrogābis. Ipse. Ad retia sedēbam; erat in proximo non venabulum sed stilus et pugillāres; cogitābam aliquid enotabamque; etsi retia vacua, plēnas tamen cēras habēbam. Silvae et solitudo sunt magna incitamenta cogitatiōnis. Cum in venatiōnibus eris, licēbit tibi quoque pugillāres adportāre: vidēbis non Diānam in montibus sed Minervam errāre. Vale!

β) Perierat enim catellus eo nomine, quem puella multum amābat. Tum pater Tertiae dixit «omen accipio». Sic ex fortuīto dicto spem praeclāri triumphī animo praesumpsit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα κείμενα.

Μονάδες 20

B.1. Να χαρακτηριστούν με το γράμμα Σ (Σωστό) ή με το γράμμα Λ (Λάθος) οι παρακάτω προτάσεις.

- i. Η Ελληνική γλώσσα επικρατούσε σαφώς τόσο στο δυτικό, όσο και στο ανατολικό τμήμα της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας.
- ii. Η κωμωδία στη Ρώμη ωριμάζει τελευταία, όπως ακριβώς και στους Έλληνες.
- iii. Κατά την κλασική εποχή στη ρωμαϊκή κοινωνία διευρύνεται η επίδραση του ελληνικού πολιτισμού.
- iv. Η πρώτη περίοδος της κλασικής εποχής είναι γνωστή με τον όρο «Αυγούστειοι χρόνοι».
- v. Ο Κικέρων θεωρείται ένας από τους μεγαλύτερους ρήτορες της αρχαιότητας.

Μονάδες 10

B.2. Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της Α' στήλης με τις λέξεις της Β' στήλης που έχουν ετυμολογική συγγένεια. Τρεις λέξεις της Β στήλης περισσεύουν.

A	B
1. tres	i. καιρός
2. stilus	ii. πατρότητα
3. ceras	iii. τρίτος
4. videbis	iv. ιδέα

5. pater	v. στιλό
	vi. τρέχω
	vii. στήλη
	viii. κηροπήγιο

Μονάδες 10

B.3. Ποια από τις λατινικές φράσεις αντιστοιχεί στο παρακάτω νεοελληνικό κείμενο ;
«Δυστυχώς, δεν μπορώ να στηριχθώ μόνο στα λόγια σου. Πρέπει να υπογράψουμε συμβόλαιο, για να είμαι σίγουρος ότι το σπίτι θα περάσει στην κατοχή μου».

- i. veni, vidi, vici
- ii. scripta manent, verba volant
- iii. casus belli
- iv. dura lex, sed lex
- v. modus Vivendi

Μονάδες 10

B.4. Να γράψετε τον αντίστοιχο τύπο των λέξεων στον άλλο αριθμό, αφού λάβετε υπόψη τη λειτουργία τους μέσα στα κείμενα.

- i. suo
- ii. apros
- iii. retia (το πρώτο)
- iv. stilus
- v. plenas
- vi. silvae
- vii. magna
- viii. tibi
- ix. montibus
- x. catellus
- xi. eo
- xii. quem
- xiii. pater
- xiv. dicto
- xv. triumph

Μονάδες 15

B.5. Να γραφούν οι ζητούμενοι τύπο των ρημάτων:

- i. ridebis: β' ενικό Οριστικής Παρατατικού, Παρακειμένου, Υπερσυντελικού, απαρέμφατο
Ενεστώτα στην ίδια φωνή.
- ii. erat: γ' πληθυντικό Οριστικής Ενεστώτα, Μέλλοντα, Υπερσυντελικού, απαρέμφατο
Ενεστώτα
- iii. habebam: οι αρχικοί χρόνοι του ρήματος και το β' ενικό Οριστικής Ενεστώτα Παθητικής
Φωνής.
- iv. dixit: γ' ενικό Οριστικής Ενεστώτα και Μέλλοντα της ίδιας φωνής.

Μονάδες 15

B. 6. α)

Να αντιστοιχίσετε κάθε λέξη της λατινικής από την Α' στήλη με μία επιλογή από τις λέξεις της Β' στήλης σύμφωνα με τη σωστή συντακτική απάντηση.

A	B
1. feroces	i.ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός ii.κατηγορούμενο του αντικειμένου
2. ad retia	i.εμπρόθετος προσδιορισμός της στάσης σε τόπο ii.εμπρόθετος προσδιορισμός της στάσης σε τόπο, ειδικότερα του πλησίον
3. venabulum	i. υποκείμενο του ρήματος erat ii. αντικείμενο του ρήματος erat
4. in montibus	i.εμπρόθετος προσδιορισμός της κατεύθυνσης ii.εμπρόθετος προσδιορισμός της στάσης σε τόπο
5. triumphi	i. γενική αντικειμενική ως ετερόπτωτος προσδιορισμός στο spem ii. γενική υποκειμενική ως ετερόπτωτος προσδιορισμός στο spem

(Μονάδες 10)

β) *ex fortuito dicto* : Να αναλυθεί ο επιθετικός προσδιορισμός σε δευτερεύουσα αναφορική πρόταση.

(Μονάδες 10)

Μονάδες 20